

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Crèdits	2,4 de presencials (60 hores) 3,6 de no presencials (90 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 1S (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Francisca Lladó Pol francisca.llado@uib.es	10:00	11:00	Dimarts	01/06/2015	30/06/2015	AD 03
	11:00	12:00	Divendres	14/09/2015	29/01/2016	AD 03
	18:00	19:00	Dimecres	01/02/2016	31/05/2016	AD 03

Contextualització

L'assignatura Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica és una assignatura optativa per als alumnes de Grau dels Estudis d'Història de l'Art, per la qual cosa comprèn un caràcter formatiu d'uns continguts que en principi poden resultar allunyats geogràficament. En la seva essència, contribueix a complementar els coneixements d'Història de l'Art des d'una perspectiva actualitzada dels nous corrents de la historiografia llatinoamericana.

Els continguts de l'assignatura es centren en tres blocs, un de caire introductori, mentre que els dos restants fan referència a l'art de l'Edat Moderna i de l'Edat Contemporània. Tot això sense deixar de banda una reflexió sobre la presència d'unes manifestacions artístiques que sovint s'han estudiat des de models comparatius amb Europa. I és en aquest punt on radica l'interès de l'assignatura, que l'alumne és demanant ¿De què parlem quan deim Art Llatinoamericà?

Requisits

No presenta requisits previs, però per acollir-se a l'avaluació continua, l'alumne ha de tenir una assistència del 80% de les classes.

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Recomanables

Interès per l'Art Llatinoamericà.

Competències

L'assignatura Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica té el propòsit de contribuir a l'adquisició de les competències que s'indiquen a continuació, les quals formen part del conjunt de les competències establertes al pla d'estudis.

Específiques

- * CB-3 Tenir la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants de l'àrea d'estudi, per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants de caire social, científic o ètic..
- * CE-1 Competències fonamentals. Conciència crítica de les coordenades espai-temporals (diacronia i sincronia) i dels límits i interrelacions geogràfiques i culturals de la Història de l'Art..
- * CB-4 Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic especialitzat i no especialitzat..

Genèriques

- * CE- 6 Coneixement sistemàtic i integrat del fet artístic: diferents llenguatges (arquitectura i urbanisme, escultura, pintura, fotografia, cinema, música, arts decoratives i sumptuàries), procediments i tècniques de la producció artística al llarg de la història. Teoria i pensament estètic..
- * CE-3 Competències fonamentals. Visió diacrònica regional i completa dels fenòmens artístics territorials..
- * CE-4 Competències fonamentals. Coneixements particulars i optatius de la Història de l'Art.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

A partir de les competències anteriorment esmentades, es desenvolupen a continuació els blocs i temes que seran treballats per l'alumnat.

Continguts temàtics

BLOC 1. DEFINICIÓ DE CONCEPTES

Tema 1. Delimitació de les àrees d'estudi.

Tema 2. Aclaració de conceptes: Art Llatinoamericà, indigenisme i identitat.

BLOC 2. ART MODERN LLATINOAMERICÀ

Tema 1- Arquitectura i urbanisme, segles XVI-XVIII. Dels pobles d'indis al Barroc.

1-1 L'ocupació del nou territori i definició del model urbà.

1-2 Un urbanisme alternatiu: els pobles d'indis i les missions

1-3 Els primers models urbans

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

1-4 El barroc com a síntesi llatinoamericana

Tema 2- Pintura i escultura colonial. De la pintura mural i l'escultura jesuítica-guaraní a les aportacions barroques.

2-1 Característiques generals

2-2 La pintura mural

2-3 El Barroc com art de les Missions

2-4 La pintura cusquenya

2-5 Els exvotos o la religiositat popular

2-6 El rococó brasileny

BLOC 3. ART CONTEMPORANI A LLATINOAMÈRICA

Tema 1- Urbanisme i arquitectura a l'Amèrica postcolonial. De l'arquitectura oficial a les arquitectures de la immigració.

1-1 Desconcert i classicisme

1-2 Les arquitectures de la immigració i la vivenda popular

1-3 Fi de segle i cosmopolitisme

Tema 2- Confrontacions entre la plàstica de tradició europea i l'art nacional.

2-1 La transició de la colònia a la Independència

2-2 El paper de l'Acadèmia: pintura històrica i temàtiques socials

2-3 El segle XX

2-3-1 El primer quart de segle

2-3-2 Els grans projectes indigenistes

2-3-3 Els primers moderns

2-3-4 L'abstracció geomètrica

Tema 3- Les irradiacions del Moviment Modern en arquitectura. Brasília com a laboratori

Tema 4- El mercat d'art llatinoamericà. La Biennal de Sao Pablo.

Metodologia docent

En aquest punt es presenten les activitats de treball presencial i no presencial previstes per a l'assignatura, amb la finalitat de poder desenvolupar i avaluar les competències esmentades al corresponent apartat.

Amb la finalitat d'afavorir l'autonomia de l'alumne, l'assignatura comptarà amb el suport de Campus Extens, portal on s'inclourà material d'ampliació, així com s'aconseguirà una comunicació fluida amb la professora.

Activitats de treball presencial

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	A través del mètode expositiu, la professora donarà els grans fonaments teòrics de l'assignatura. A principi de cada bloc, la professora presentarà els continguts específics de cada tema, així com la bibliografia i/o altre tipus de material que permeti a l'alumne preparar els continguts de forma autònoma.	48
Classes pràctiques	Comentari de textos	Grup mitjà (M)	Comentari de lectures. L'alumne haurà de presentar un guió raonat. Les lectures es comentaran oralment a classe.	4
Classes pràctiques	Comentari d'imatges	Grup mitjà (M)	Comentari d'imatges que s'han triat prèviament amb la professora. Els grups seran de dues persones.	4
Avaluació	Proves escrites	Grup gran (G)	Es faran dues proves escrites al llarg de l'assignatura amb la finalitat de fer un seguiment del procés d'aprenentatge dels alumnes, especialment saber relacionar les obres objecte d'estudi amb el seu context geogràfic, historicoartístic, social i cultural. A les proves es contemplaran dos apartats: identificació i comentari d'imatges, una pregunta llarga i qüestions curtes.	4

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectures obligatòries	S'haurà de confeccionar un guió amb els punts més significatius de les lectures.	10
Estudi i treball autònom en grup	Comentari d'imatges	Una vegada decidida la imatge a comentar, s'haurà de localitzar la bibliografia pertinent i preparar un power-point per a l'exposició oral.	10
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació i estudi del temari	La finalitat d'aquesta modalitat és la d'assolir les competències previstes.	60
Estudi i treball autònom individual o en grup	Resolució de problemes	A través de la plataforma Campus Extens, es penjaran articles o imatges. A partir d'aquest material s'hauran de resoldre diverses qüestions que permetran desenvolupar l'esperit crític de l'alumne	10

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

El procediment d'avaluació està vinculat directament a la metodologia de treball presencial i no presencial i segueix els aspectes següents:

- 1- Dues proves escrites.
- 2- Entrega del guió raonat de les lectures.
- 3- Exposició oral d'una imatge
- 4- Les qüestions presentades a través de Campus extens, tenen un caràcter obligatori. S'hauran de contestar en els terminis establerts prèviament.

ATENCIÓ!!!! Es valoraran les coordenades espai-temporals. Això vol dir que s'ha de tenir un coneixement de la localització geogràfica i una correcta cronologia. En el cas de demostrar un desconeixement es baixarà la nota de les corresponents proves.

Comentari de textos

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Comentari de lectures. L'alumne haurà de presentar un guió raonat. Les lectures es comentaran oralment a classe.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat analítica, l'ús adient del vocabulari específic i la capacitat de síntesi.
Percentatge de la qualificació final: 15%	

Comentari d'imatges

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	Comentari d'imatges que s'han triat prèviament amb la professora. Els grups seran de dues persones.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de recerca de material adequat així com l'exposició oral.
Percentatge de la qualificació final: 20%	

Proves escrites

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es faran dues proves escrites al llarg de l'assignatura amb la finalitat de fer un seguiment del procés d'aprenentatge dels alumnes, especialment saber relacionar les obres objecte d'estudi amb el seu context

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

	geogràfic, historicoartístic, social i cultural. A les proves es contemplaran dos apartats: identificació i comentari d'imatges, una pregunta llarga i qüestions curtes.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de relació entre els continguts, la formulació ordenada de conclusions, l'ús del vocabulari específic i la correcció ortogràfica i gramatical.
Percentatge de la qualificació final:	50%

Resolució de problemes

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	A través de la plataforma Campus Extens, es penjaran articles o imatges. A partir d'aquest material s'hauran de resoldre diverses qüestions que permetran desenvolupar l'esperit crític de l'alumne
Criteris d'avaluació	A través de la plataforma de Campus Extens s'hauran de resoldre diverses qüestions presentades a través de textos o imatges.
Percentatge de la qualificació final:	15%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A més de la bibliografia bàsica i específica, a principi de cada bloc temàtic, la professora penjarà a Campus Extens la bibliografia recomanable, així com els enllaços de pàgines web.

Bibliografia bàsica

- AA-VV. *El D'efecte barroc. Polítiques de la imatge hispana*, catàleg de l'exposició, Barcelona, CCCB, 2010.
- ACOSTA LUNA, O. *Milagrosas imágenes marianas en el Nuevo Reino de Granada*, Madrid, Iberoamericana, 2011.
- MARLOTH, Karina y MANCO, Roza, *El Plan Director de le Corbusier y su influencia en el proceso de planeación de Bogotá (1949-1969)*, Universidad Nacional de Colombia, 2011
- Mc GUIRK, Juston, *Ciudades radicales. Un viaje a la nueva arquitectura latinoamericana*, Madrid, Turner, 2015.
- VERA, Luis Roberto, *Frida precolombina*, Universidad Veracruzana, 2009.

Bibliografia complementària

- AA.VV.: *Arte Madi*. Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia. Madrid, 1997.
- AA.VV.: *Pintura en el Virreinato del Perú. Colección Arte y Tesoros del Perú*. Lima, 1989.
- AA.VV.: *Voces de ultramar. Arte en América Latina: 1910-1960*, Madrid, Turner Libros S.A. 1992.
- AA.VV. *Los Siglos de Oro en los Virreinos de América 1550-1700, catálogo de la exposición*, Museo de América, Madrid, 1999.
- AA.VV.: *Els llocs de l'abstracció de l'Amèrica Llatina*, catàleg de l'exposició, Palma, Es Baluard, 2010.
- AA.VV., *Manifiestos vanguardistas*, Madrid, Barrataria, 2011.
- AA.VV., *Tarsila do Amaral*, catàleg de l'exposició, Madrid, Fundación Juan March, del 6 de febrero al 3 de mayo de 2009.
- AA.VV., *Perder la forma humana. Una imagen sísmica de los años ochenta en América Latina*, catàleg de l'exposició, Madrid, MNCARS, 2012.
- AA.VV., *La invención concreta. Colección Patricia Phels de Cisneros. Reflexiones en torno a la abstracción geométrica latinoamericana y sus legados*, catàleg de l'exposició, Madrid, MNCARS, 2013.
- AMARAL, A.: *Arte y arquitectura del modernismo brasileño (1917-1930)*, Caracas, Biblioteca Ayacucho, 1978.

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

- BATTEGAZZONE, M.A., *J. Torres García. La trama y los signos*, Montevideo, Dirección de Cultura de la Intendencia Municipal de Maldonado, 1999.
- BAYÓN, D.: *Aventura plástica de Hispanoamérica. Pintura, cinetismo, artes de la acción (1940-1972)*, México, Fondo de Cultura Económica, 1974.
- BAYÓN, D.: *Historia del arte hispanoamericano, tomo III (siglos XIX y XX)*, Madrid, Editorial Alhambra, 1988.
- BAYÓN, D., y otros: *América Latina en sus artes*, México, Siglo Veintiuno Editores, 1974.
- BENDINGER, M.C.: *Xul Solar. Grafías plástiútiles*, Buenos Aires, Elena Montero Lacasa de Povarché, 2004.
- BERNALES BALLESTEROS, Jorge, *Historia del Arte Hispanoamericano. Siglos XVI a XVIII*, Madrid, Alhambra, 1987.
- BURKE, M. B.: *Pintura y escultura en la Nueva España. El Barroco*, México, Grupo Azabache, 1992.
- CANDELA, Iria, *Contraposiciones. Arte Contemporáneo en Latinoamérica*, Madrid, Alianza, 2012.
- CASTEDO, L.: *Historia del Arte Hispanoamericano*, 2 vols. Barcelona, Andrés Bello y Alianza Forma Editorial, 1988.
- ESCOBAR, T., *Interpretación de las Artes Visuales en Paraguay*, Asunción, Serilibro, 2011.
- FATINI, G., *Berni, entre el surrealismo y Siqueiros*, Rosario, Beatriz Viterbo Editora, 2014.
- FERNÁNDEZ, J.: *Arte moderno y contemporáneo de México. Tomo I. El arte del siglo XIX*, México, UNAM, 1993.
- GARCÍA, Carlos, REICHARDT, Dieter, *Bibliografía y antología de las Vanguardias literarias. Argentina, Uruguay, Paraguay*, Madrid, Vervuet-Iberoamericana, 2004.
- GARCÍA, María Amalia, *El arte abstracto. Intercambios culturales entre Argentina y Brasil*, Madrid, Siglo XXI, 2011.
- GARCÍA PUIG, M. J.: *Joaquín Torres García y el Universalismo Constructivo. La enseñanza del arte en Uruguay*, Madrid, Ediciones de Cultura Hispánica, 1990.
- GUTIÉRREZ, R. *Arquitectura y urbanismo en Iberoamérica*, Madrid, Cátedra, 1983.
- GUTIÉRREZ, R. (coord.): *Barroco Iberoamericano, de los Andes a las Pampas*, Barcelona, Lunwerg Editores, 1997.
- GUTMAN, Margarita, *Buenos Aires. El poder de la emancipación*, Buenos Aires, ediciones Infinito, 2011.
- KAGAN, R., *Imágenes urbanas del mundo hispánico. 1493-1780*, Madrid, Ediciones El Viso, 1998.
- LÓPEZ ANAYA, J., *Arte argentino. Cuatro siglos de historia*, Buenos Aires, Emecé, 2005.
- MORAIS, F.: *Las artes plásticas en la América Latina*, La Habana, Casa de las Américas, 1990.
- OLIVERAS, Elena, *Arte cinético y neocinetismo*, Buenos Aires, Emecé, 2010.
- PARKINSON ZAMORA, L., *La mirada exuberante. Barroco novomundista y literatura latinoamericana*, Madrid, Iberoamericana-Verbum, 2011.
- RODRÍGUEZ, B.: *La pintura abstracta en Venezuela. 1945-1965*, Caracas, Editorial Gerencia de Relaciones Públicas Maraven, 1980.
- ROJAS-MIX, M.: *La playa mayor. El urbanismo, instrumento de dominio colonial*, Barcelona, Muchnik, 1978.
- ROMERO BREST, J., *El arte en la Argentina*, Buenos Aires, Paidós, 1969.
- SEBASTIÁN LÓPEZ, S.: *El Barroco Iberoamericano. Mensaje iconográfico*, Madrid, Ediciones Encuentro, 1990.
- SULLIVAN, E. J., y otros: *Artistas Latinoamericanos del siglo XX*, Sevilla, 1992.
- TOVAR Y DE TERESA, G.: *Pintura y Escultura en Nueva España (1557-1640)*, México, Grupo Azabache, 1992.
- TRABA, M.: *Arte latinoamericano actual*, Caracas, Universidad Central de Venezuela, 1972.
- WOOD, Paul, et alt., *La modernidad a debate. El arte desde los cuarenta*, Madrid, Akal, 1999.

Altres recursos

Adreces a Internet ArteHistoria (www.artehistoria.com)
 Artque (www.artque.com)
 Portal Vereda (vereda.hacer.ula.ve)
 El poder de la palabra (ww.epdlp.com)

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20284 - Art Modern i Contemporani a Llatinoamèrica
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Ciudad de la pintura (www.ciudadpintura.com) Centro Orazio.
Arte e imágenes en la web (www.ocaiw.com)
Centro Virtual de Arte Argentino (www.arteargentino.buenosaires.gov.ar)
Sociedad Estatal para la acción cultural exterior (www.seacex.com)
MUVA (www.diarioelpais.com/muva)
Museo Diego Rivera (www.diegorivera.com)
Museo Joaquín Torres García (www.torresgarcia.org.uy)
Museo de Arte Latinoamericano (www.malba.org.ar)
Revista Trama (www.trama.com.ec)
Revista Vitruvius (www.vitruvius.com.br)

